

Системска неодговорност и нова правила игре

Од трагедије рудника „Соко”
до одбране долине Јадра.

**Прво закон,
па онда разговор!**

Трагедија у мраку рудника „Соко”

1.

1. април 2022. године.

2.

8 погинулих рудара,
20 повређених.

3.

РАД БЕЗ ДОЗВОЛЕ.

Утврђено да је део рудника радио без одобрења
Министарства рударства и енергетике

Колико кошта људски живот у Србији?

Терет трагедије

8 изгубљених живота.

Одбачене кривичне пријаве (Основни јавни тужилац закључио да је у питању „Виша сила“ и нагли продор метана).

Цена одговорности

Пресуда Привредног суда за илегални рад:

ЈП Ресавица: 2 милиона РСД новчане казне.

Директори: По 120.000 РСД новчане казне (око 15.000 РСД по изгубљеном животу).

Приватна фирма за техничку контролу (Terragold): Правоснажно ослобођена.

Држава кроз минорне казне за привредни преступ амнестира одговорне за илегални рад.

Иза кулиса званичне верзије: Шта је открила истрага ЦИНС-а?

~~Виша сила~~

**Игнорисана
упозорења:**

Рудари су данима пријављивали смрад и опасност. **Одговор руководства: „План мора да се испуни.“**

~~Виша сила~~

**Рад у мраку:
Струја у јами се
аутоматски гасила
због критичних
концентрација
метана, али је рад
настављан.**

~~Виша сила~~

Илегални Блок ЛК-2:

Део јаме у којем се десила несрећа **отворен је потпуно нелегално**, што је потврдила и рударска **инспекторка.**

**Континуитет
корупције**

Подсетник да је ЈП Ресавица **системски урушавана урушавана** (претходни директори **Вуковић, Џелатовић и Милошевић хапшени** хапшени и осуђивани због фиктивних набавки и примања мита од **30.000 евра**).

Зашто „Соко” буди страх од „Јадра”?

**Немоћ институција
пред незаконитошћу.**

Ако држава не може (или не жели) да контролише сопствено јавно предузеће и спречи вишегодишњи илегални рад који резултира смрћу, како ће контролисати моћну мултинационалну компанију попут Рио Тинта?

Анализа поверења: Корпоративна обећања наспрам сурове реалности

	Случај Соко (Реалност)	Случај Јадар (Обећања)
Контрола ризика	Рад без дозволе уз игнорисање аларма за метан.	Најмодерније технологије и дигитализација.
Реакција система и судова	Одбачене кривичне пријаве, процеси трају годинама, казне су симболичне.	Експресно обарање уредби од стране Уставног суда у корист инвеститора. Независни надзор.
Транспарентност	Заташкавање узрока и пребацивање кривице на „вишу силу“.	Међународне гаранције и отвореност за јавност.

**Криза поверења у институције чини свако обећање безвредним.
Када нема независног судства, нема ни гаранција.**

Тренутна стратегија нас исцрпљује

- Бранимо једну по једну реку и једну по једну чуку.
- Трошимо енергију на техничке студије које плаћају инвеститори.
- Систем користи рупе у законима који су кројени по мери страних компанија.

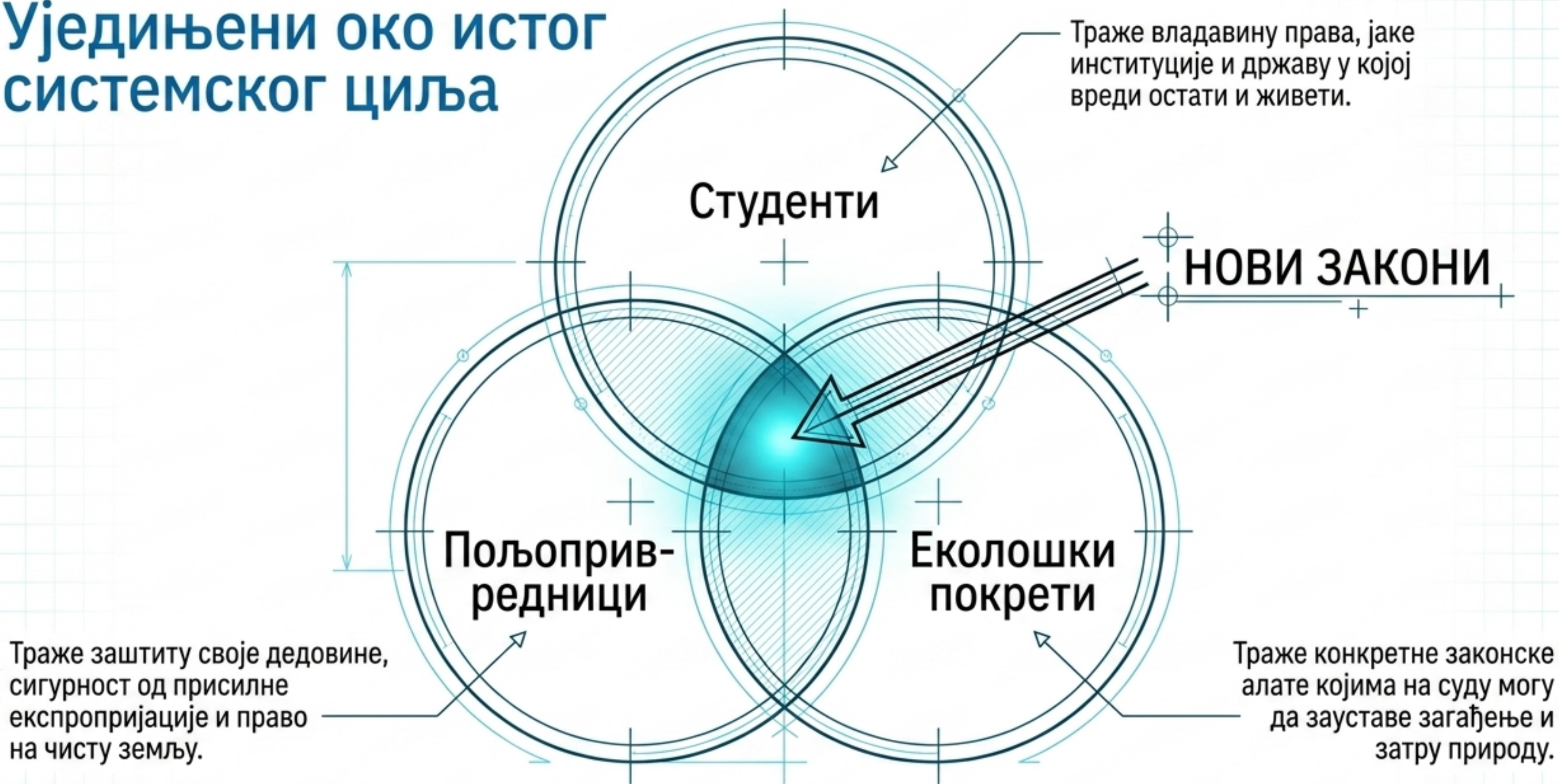
**Борба по правилима профитера
је унапред изгубљена.
Време је да ми диктирамо услове.**

Време је за нова правила игре

ПРОГЛАС НАРОДУ СРБИЈЕ, СТУДЕНТИМА, СЕЉАЦИМА И ЕКОЛОШКИМ ЧУВАРИМА.

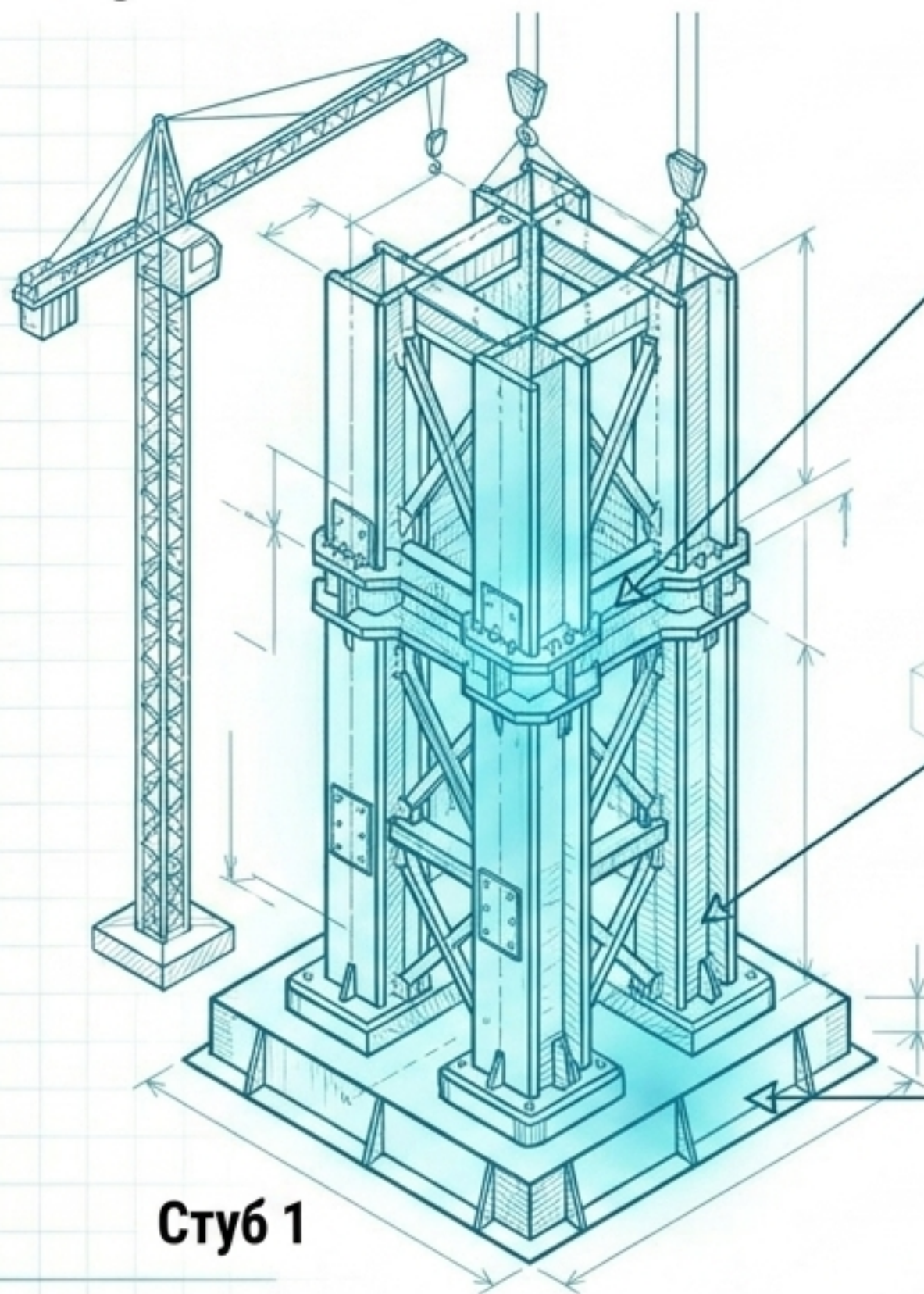
Нема преговора о појединачним пројектима
док се не промене системски закони.
Ово више није борба за једну долину,
ово је борба за кућни ред у нашој кући.

Уједињени око истог системског циља

Промена закона је једини заједнички именилац који штити све три групе.

Стуб 1: Нови Закон о рударству

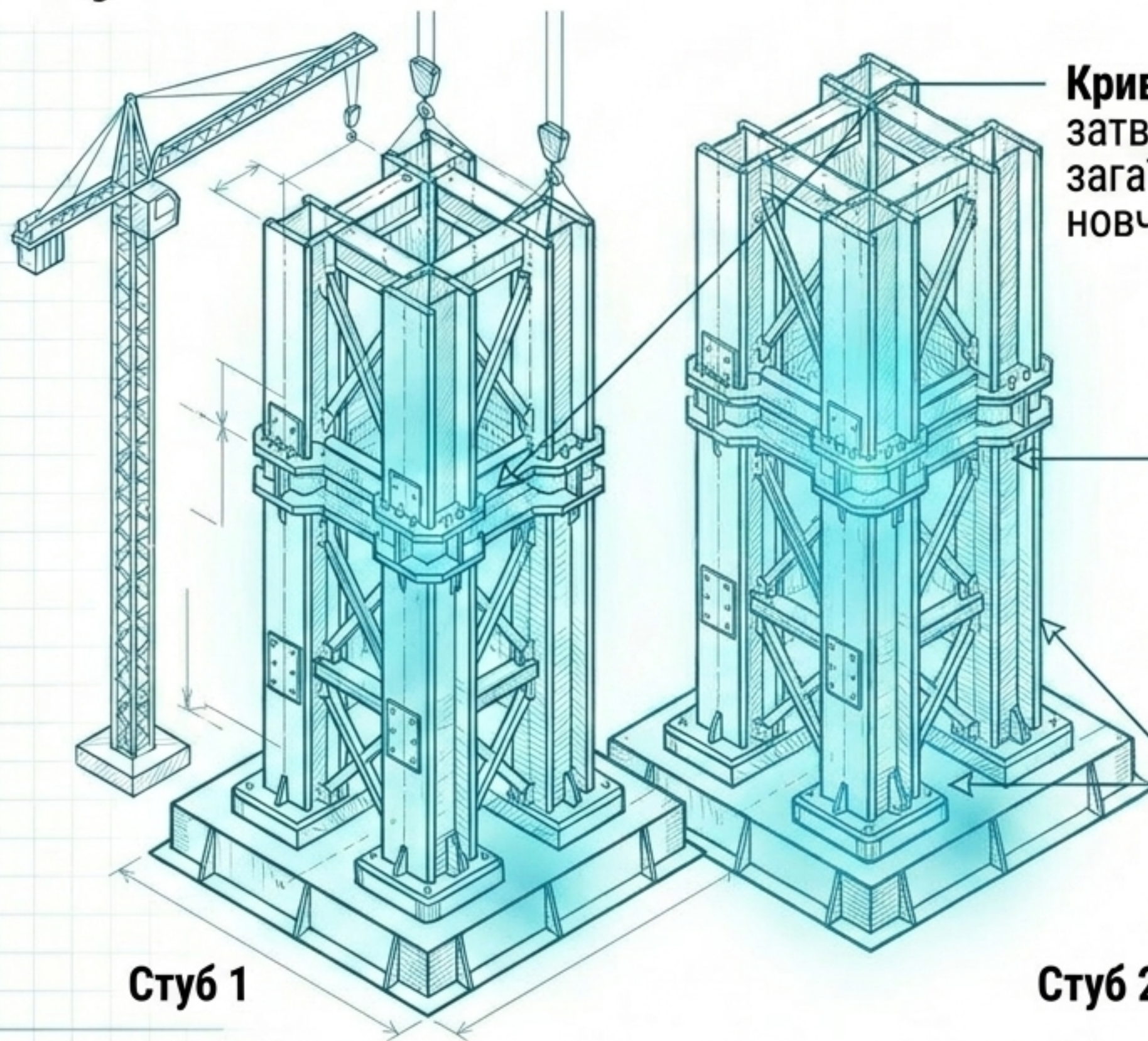

Заштита имовине: Апсолутно укидање права на експропријацију приватне имовине у корист приватних и мултинационалних компанија.

Заштита хране: Строга забрана свих ископавања на плодном пољопривредном земљишту.

Економски суверенитет: Подизање рудне ренте на европски ниво, укидање повластица за стране инвеститоре.

Стуб 2: Нови Закон о заштити животне средине

Кривична одговорност: Увођење ригорозних затворских казни за еколошки криминал и загађење природе (крај праксе симболичних новчаних казни).

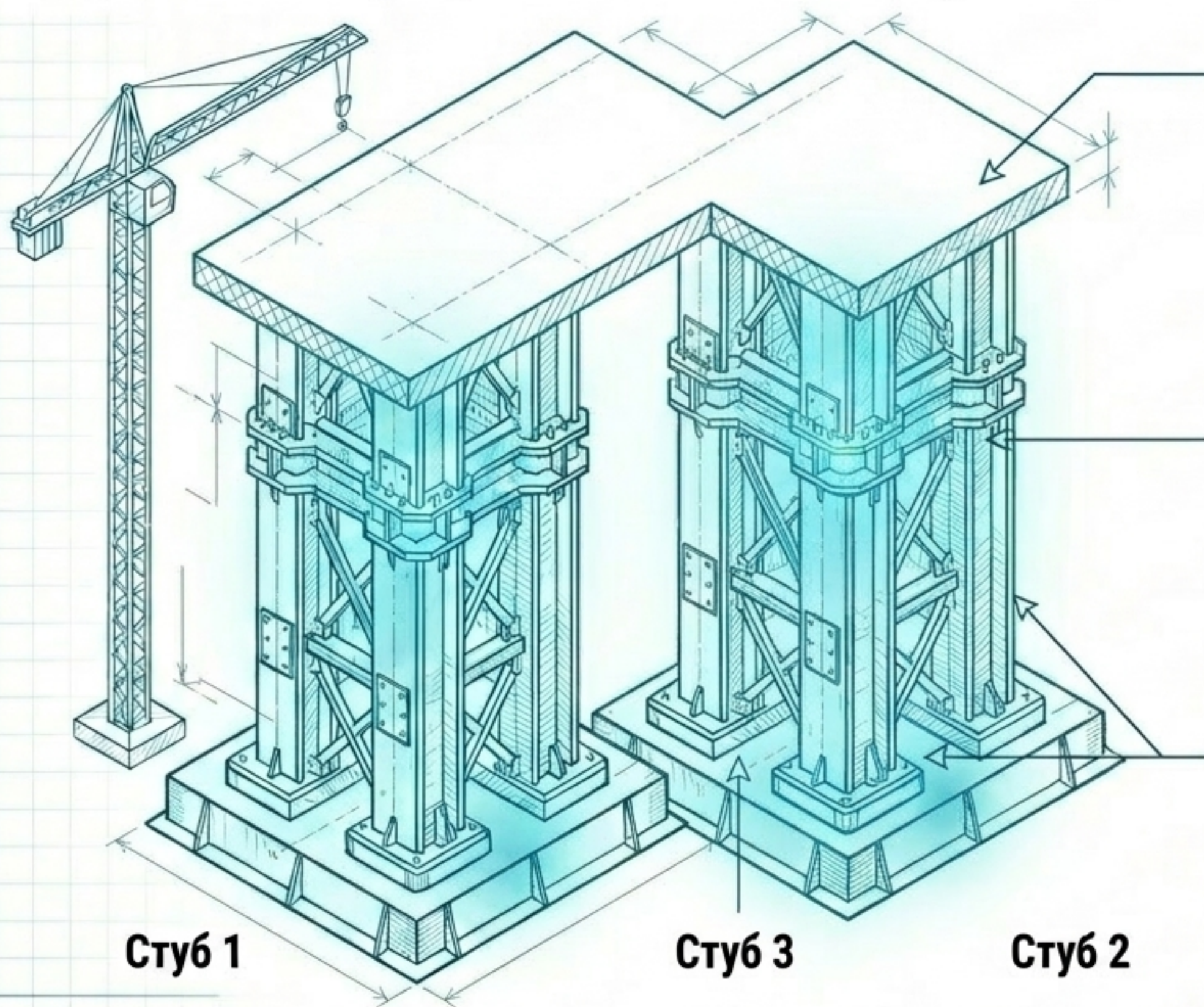
Независна провера: Обавезна независна међународна експертиза пре издавања било каквих локацијских услова.

Транспарентност: Све студије утицаја морају бити јавно доступне пре почетка било каквих припремних радова на терену.

Стуб 1

Стуб 2

Стуб 3: Реформа инспекцијских служби

Крај жмурењу: Инспекције више не смеју бити партијски алати који толеришу рад без дозвола и "рад на црно" (поука из рудника Соко).

Јавна контрола: Инспекцијске службе морају постати потпуно независна тела под строгим контролом јавности и струке.

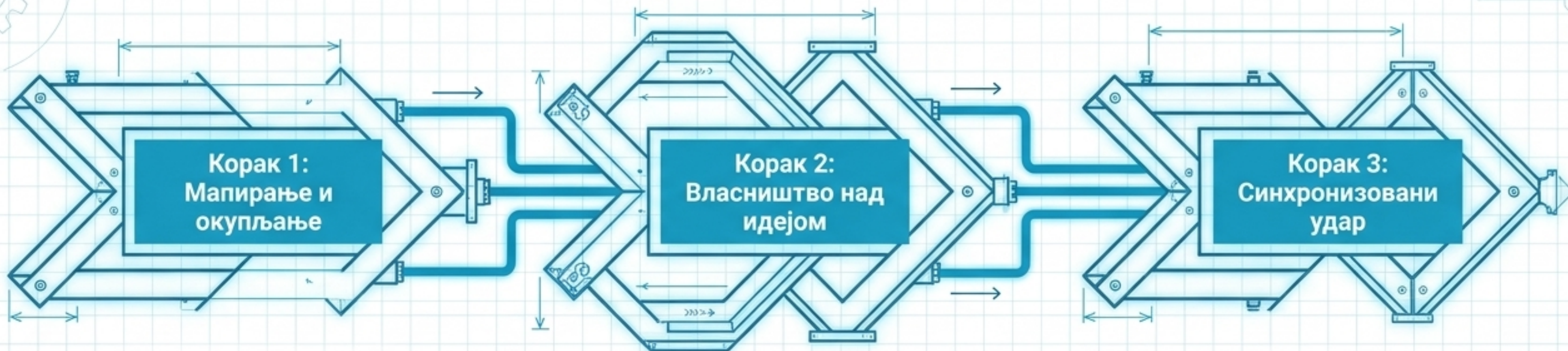
Аутоматско затварање: Инспектори морају имати овлашћење (и обавезу) да аутоматски затворе постројења при првом прекорачењу лимита загађења или безбедносних ризика.

Главна порука држави и инвеститорима

**СТОП СВИМ РАЗГОВОРИМА
ДОК СЕ НЕ ИЗМЕНЕ ЗАКОНИ!**

Наш став је бескомпромисан: „Прво закон, па онда разговор!”

Акциони план: Како да Проглас заживи на терену

Неформални састанци.
Контактирање лидера студената („Борба”, „СТАВ”), еколога (СЕОС, Марш са Дрине) и пољопривредника (Не дамо Јадар).

Округли сто. Заједничко модификовање текста Прогласа са правницима. Када групе унесу своје исправке, Проглас постаје њихов заједнички штит.

Лансирање.
Истовремена објава на свим мрежама. Видео изјаве од 60 секунди где студент, паор и еколог изговарају исту реченицу.
Хаштаг:
#ПрвоЗаконПаРазговор.

Кућни ред у нашој кући

Ово више није само одбрана једне реке или једне долине. Ако су правила игре лоша и прављена за профитере, ми ту игру нећемо играти.

**Прво мењамо правила, па онда разговарамо.
Уједињени за земљу, закон и будућност!**